

Beste natuurvrienden,

wat vroeger een koninklijk domein was (en waar de ietwat zonderlinge Prins Karel lang heeft gewoond), werd uiteindelijk een recreatiedomein waar heel wat ruimte werd gelaten voor natuur. Het provinciaal **domein Raversijde** ligt nog net op het grondgebied van Oostende en op **zaterdag 14 september** benoemden **28 NVO-**

ers (13 AM en 16 PM) er weer een kleine honderd soorten. Vanzelfsprekend leggen we daarbij de klemtoon op nieuwe, zeldzame en merkwaardige waarnemingen.

Met de herfst voor de deur maken heel wat planten nu zaden en vruchten en daar zijn wel wat eetbare soorten bij. Braambessen kennen we natuurlijk allemaal wel, maar wist je dat ook rozenbottels eetbaar zijn? Of halfrotte misspels? Wie sterke tanden heeft kan zich zelfs eens aan de wortel van een wilde

Peen of Pastinaak wagen. Maar opgelet... eet of gebruik enkel die planten waarvan je 100% zeker bent dat je ze (her)kent. Je zou echt niet de eerste natuurliefhebber zijn die, na het eten van bijvoorbeeld ongekoookde vlierbessen, merkt dat je inwendige zelf niet helemaal akkoord gaat, om het zacht uit te drukken. (en ja, dat kan je op twee manieren lezen). "Beter veilig dan spijtig" (Better safe than sorry).

Het valt op dat het terrein op veel plaatsen sterk verruigt. "Elk nadeel hep z'n voordeel" hoor ik u Cruyfsiaans denken en dat klopt ook. Graslandsoorten, waaronder veel kruidachtige planten, krijgen het wat moeilijker en dat is jammer voor de insecten. Maar struiken en bomen krijgen meer ruimte en daar voelen heel wat vogels en zoogdieren zich meer in hun sas. Toch wordt een groot onderhoudswerk nu wel weer noodzakelijk. Want de educatieve poel is dichtgegroeid en van de andere waterpartijen is zo goed als niets meer te zien. Bij die werken kan men misschien ook de Karpers en andere grote vissoorten wegvangen en hopen dat het water dan wel weer helder wordt, al is dat een erg moeilijke opdracht.

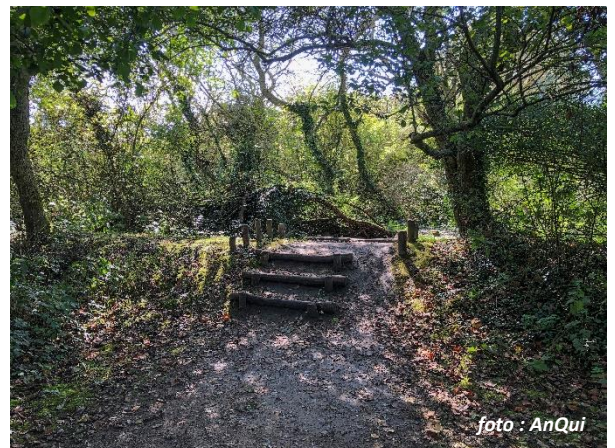

foto : AnQui

Hier en daar tapten we ook (een beetje) uit het historische vaatje. De Romeinen kwamen hier al zout winnen en in de middeleeuwen was Walrave een groot en welvarend vissersdorp. Het verdween pas tijdens het beleg

van Oostende toen het Spaanse leger de stad en omstreken kwam platbranden. Dit en (vooral) andere onderwerpen kwamen aan bod tijdens de nabespreking. Het zalige nazomerweer zorgde ervoor dat we daarbij lekker in de zon konden zitten... heerlijk...

Natuurwaarnemingen zijn soms erg vluchtig en vervagen meestal weer snel. Gelukkig zorgen onze hoffotografen heel vaak voor mooie foto's. Veel planten en dieren (waaronder ook NVO-ers) werden in de mate van het mogelijke knap in beeld gebracht. Op het einde van dit verslag vind je dertien pagina's met een selectie

uit de ingezonden foto's. Met dank aan de beeldenmakers Anita, Ingrid, Johan, Dirk, Marc, Luc en Niels. Deze keer werd een zeer bruikbaar soortenlijstje samengesteld door Ingrid, een welgemeende merci daarvoor.

Dat niet alle nachtvinders er "mottig" uitzien hebben we al vaker gezegd. Maar vaak is hun schoonheid wat minder opvallend dan bij de dagvlinders. Kijk bij dit **Stro-uiltje** maar eens naar de donkere achterrand van de vleugels, daar loopt een heel fijn stippelijntje over. Deze soort vliegt nu volop en we kregen er dan ook tientallen van te zien. (foto: JaVa)

Mooi kun je dit dan weer niet echt noemen want de zwarte korrels zijn uitwerpselen van de witte rups die je rechtsonder in de holte ziet zitten. Bijzonder is deze waarneming wel want de **Kaardenbolbladroller** (ook een nachtvindersoort) legt zijn eitjes uitsluitend op Grote kaardenbol en wanneer je als soort maar één waardplant gebruikt ben je meteen flink zeldzaam. (foto: JaVa)

Na de bloei verschijnen op **Harig wilgenroosje** peulen die drogen en daarna openbarsten. In de peulen zitten pluusjes waaraan piepkleine zaadjes vastzitten. De droge peulen en het pluus samen werden vroeger vaak gebruikt om een vuurtje te starten en de soort wordt daarom in het Engels ook wel Burnweed genoemd. Met dank aan M. uit ~~W~~ O. voor de info. (foto: waarnemingen.be)

Toegegeven, bomen en struiken benoemen is niet altijd even eenvoudig. Maar de **Zwarte els** is daarop een uitzondering omdat er heel het jaar door elzenproppen in hangen. In de herfst zie je aan de takken trouwens 3 jaargangen: De groene propfen van 2024, de zwarte propfen van 2023, en op het einde van de takken ook al de katjes voor 2025. (foto: waarnemingen.be)

De wantsen vormen (samen met de cicades) een insectenorde waarin geen volledige gedaanteverwisseling plaatsvindt. De jonkies, die we nimfen noemen, lijken (min of meer) meteen op de volwassen vorm (= imago). Op de foto een nimf van de **Meidoornkielwants**, de prachtige volwassen vorm vind je verderop in de extra foto-pagina's. (foto: waarnemingen.be)

Veel soorten wantsen leggen hun vleugels kruislings over de rug en zo ontstaat het typische X-patroon waardoor je meteen weet dat het een wants is. Opgelet, alleen de imago's, zoals deze van de **Grauwe schildwants** hebben volledige vleugels. Let bij deze soort ook eens op de mooie wit-geringde antennes. (foto: waarnemingen.be)

Op het vlak van de vogelwaarnemingen blijven we nog steeds op onze honger zitten. Gelukkig kregen we 's morgens wel deze **Blauwe kiekendief** te zien. Zowel het mannetje als dit vrouwtje hebben een opvallende witte vlek op de stuit. Dit kenmerk kan je al van heel ver zien, maar dan moet het beest wel even zijn/haar rug willen tonen. (foto: wikimedia)

Bijna op alle plantensoorten kan je vergroeiingen vinden die de plant zelf aanmaakt als reactie op eitjes van insecten of mijten. De vele honderden (duizenden?) soorten herken je door hun vorm te combineren met de waardplant. Zo groeit deze gal, veroorzaakt door de **Knoppergalwesp**, enkel op de vruchten van eiken. (foto: waarnemingen.be)

De **Cetti's zanger** is een KBV ofte KaaBeeVee (voor de beginners dit betekent Klein Bruin Vogeltje). Je krijgt deze soort zelden te zien maar je hoort ze wel vaak. De zang is heel luid en explosief en onmiskenbaar. Tenminste... als de vogel z'n melodietje al goed kent. We hoorden tijdens de wandeling heel wat jonge vogels die duidelijk nog aan het oefenen waren. (foto: waarnemingen.be)

Op eiken alleen al kun je tientallen soorten gallen vinden. Op deze foto zelfs twee soorten op één en hetzelfde eikenblad. Wij kregen de **Satijnen knoopjesgal** te zien. Als je er dicht naar kijkt lijken de "potjes" wel met koperdraad omsponnen. De pannenkoekvormige soort die ertussen staat vinden we ongetwijfeld op een volgende NVO-wandeling. (foto: waarnemingen.be)

Het is nog even wachten op de massa's paddenstoelen die in de herfst verschijnen maar toch steken hier en daar al enkele leuke soorten de kop op. Zo vonden we op een oude boomstronk deze oranje-gele stekertjes. De soortnaam-bedenkers waren duidelijk geen West-Vlamingen want ze bedachten voor deze zwam de onuitspreekbare naam **Geel hoorntje**. (foto: Niels.merci.com)

Paddenstoelen fotograferen is niet zo eenvoudig. Vaak staan ze op donkere plaatsen en tussen allerhande "storend" materiaal. Erg groot zijn ze meestal ook niet en wie ze mooi in beeld wil brengen moet plat tegen de grond. Maar als je dan later kan genieten van een foto zoals deze van **Hazenpootjes** dan is meteen je hele maand goed. De naam van deze soort verwijst naar de jonge vorm (links op de foto). (foto: waarnemingen.be)

Deze activiteit gemist??? Geen probleem!!!

Er staat al een nieuwe activiteit op het programma want op **zondag 29 september** trekken we een hele dag naar **Zeeland** en wandelen er 's morgens langs **Nummer 1**. We verorberen onze boterhammen (of ander lekkers) in Hoofdplaat, misschien kan dat bij goed weer op het lokale strandje. Daarna zoeken we in de namiddag in **Retranchement** naar Boomkikkertjes. Als we ze vinden wordt dat een nieuw record qua "latigheid".

De mail met de info over deze activiteit viel op maandag 23 september in je mailbox.

Een overzichtje van de eerstvolgende activiteiten vind je hieronder.

Vriendelijke groeten en tot binnenkort

Jan Vanhoutte

Wandelingen in de nabije toekomst :

Sinds begin 2017 organiseert **NVO** elke maand 2 natuuractiviteiten.

NVO staat voor **NatuurVerkenners Oostende** en verenigt op een vrijblijvende manier mensen die samen van natuur willen genieten.

De 2^e zondag van elke maand verkennen we een stukje Oostendse natuur. De 4^e zondag van elke maand zoeken we het, carpool-gewijs, wat verderop. Op deze manier bezoeken we, over 3 jaar gespreid, **meer dan 60 verschillende locaties**.

ALLE activiteiten zijn steeds gratis en iedereen is welkom.

Na elke activiteit wordt een verslagje doorgemailed naar alle deelnemers.

Enkele dagen voor de volgende activiteit wordt een klein info-mailtje verstuurd.

Er werd ook een site opgestart waarop alle verslagjes en wat extra info over NVO terug te vinden zijn.

<https://nvosite.com/>

eerstvolgende activiteiten op de NVO-kalender (steeds keuze tussen ochtend- en namiddagwandeling) :

- **zondag 29 september** : daguitstap Zeeland: Nummer 1, Hoofdplaat en Retranchement
Start : 08u30 op de carpoolparking tegenover het kerkhof / Stuverstraat 424 / Oostende
- **zaterdag 12 oktober** : herfst in het **Stadsrandbos**
Start : 09u00 en 14u00 op de parking van het crematorium Polderbos / Grintweg 120 / Oostende
- **zondag 27 oktober** : daguitstap naar de **Blankaart** en het **Wijnendale-bos**
Start : 08u30 op de carpoolparking tegenover het kerkhof / Stuverstraat 424 / Oostende
- **zondag 10 november** : herfst in het **Maria-Hendrikapark** ('t Bosje dus)
Start : 09u00 en 14u00 op de randparking nabij de oude Velodroom / iependreef / Oostende
- **zondag 24 november** : op zoek naar zwammen in domein **Beisbroek** in Sint-Andries Brugge.
Start : 08u30 en 13u30 op de carpoolparking tegenover het kerkhof / Stuverstraat 424 / Oostende
- **zondag 08 december** : strandjuttten op 't **Klein strand** en vogels kijken in de haven
Start : 09u00 en 14u00 aan de voet van het Zeeliedenmonument / Zeeheldenplein / Oostende

Weer of geen weer, er wordt **altijd** op de voorziene plaats en (stipt) op het voorziene uur gestart

Wie deze mails liever niet meer ontvangt kan zich uit de bestemmelingenlijst laten schrappen door een klein mailtje terug te sturen. Je kunt me steeds bereiken via mail op jan.vanhoutte65@gmail.com (ook opmerkingen, vragen, verbeteringen, voorstellen... zijn steeds meer dan welkom via mail)

foto : AnQui

foto : AnQui

foto : AnQui

foto : AnQui

foto : LuVer

De onderlinge nabijheid van het Duinenkerkje in Mariakerke en de St-Rafaëlkerk in Raversijde zorgde duidelijk voor verwarring. De verkeerde startplaats doormailen zat daar ongetwijfeld ook voor veel tussen. Maar uiteindelijk vonden we elkaar en trokken welgemutst de toch al wat herfstige natuur in. Het viel op dat het domein op veel plaatsen sterk aan het verruigen is. Wellicht volgt binnenkort een grote onderhoudsbeurt om grasvelden en waterpartijen weer wat meer ruimte te geven.

foto : AnQui

foto : LuVer

Florapagina, linksboven beginnend en met de klok mee:

- Doornen zijn takken of bladeren van een plant die puntig uitgroeien. Bij de **Gaspeldoorn** is dit extreem doorgetrokken want er zijn geen gewone bladeren meer, enkel doornen.
- Driemaal **Zwarte els** op een rij...
- de zwarte elzenproppen zijn de vruchten van 2023
- op het uiteinde van de takken zitten de bloeiwijzen van 2025 al klaar, de mannelijke katjes op de uiteinden en de vrouwelijke bloeiwijzen iets verder op de takken.
- ... de groene katjes zijn de vruchten van 2024. Op deze foto zie je ook de zeldzame **Elzenvlag** (het donkere krulletje). Een gal die uitzonderlijk niet door een insect maar door een schimmel wordt veroorzaakt.
- Er groeit bij ons maar 1 distelsoort die geen prikkers heeft op de stengel: de **Akkerdistel**. De bloemen ruiken heerlijk naar honing en trekken dus veel insecten aan.
- Als bij schermbloemigen alleen de zaden nog aanwezig zijn dan wordt het moeilijker maar dit is (wellicht) **Pastinaak**.

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : MaVa

foto : MaVa

foto : DiNo

foto : LuVer

foto : MaVa

Fauna-pagina, linksboven beginnend en met de klok mee:

- een vers uitgeslopen **Bont zandoogje** vond een goed plaatsje om zijn batterijen vol te tanken. Insecten ontdekten zonne-energie lang voor wij dat deden.
- één van de vele **Stro-uiltjes** die we te zien kregen
- De nieuwe generatie **Dagpauwogen** die nu rondfladdert zal straks overwinteren als volwassen vlinder.
- Winnaar van de "Schoonste-gal-van-t-land-prijs" is zonder twijfel de **Satijnen knoopjesgal**.
- Het **Aziatisch lieveheersbeestje** wint weinig prijzen. Of toch, de prijs voor het beste voorbeeld van hoe het invoeren van een uitheemse soort uit de hand kan lopen.
- Deze gal is minder mooi maar wel bijzonder omdat ze vergroeid zit met de vruchten van eiken. Ze wordt veroorzaakt door de **Knoppergalwesp**.

foto : DiNo

De ochtendploeg kiest duidelijk voor een zacht en donker kleurenpallet om als het ware één te worden met de natuur. Stil en aandachtig schrijden ze over grasvelden en door het struweel. De natuurfocus valt van de gezichten af te lezen. Iedereen helpt mee om bijzondere soorten te vinden en te benoemen. Elke morzel aangeboden natuurinfo wordt ten volle geabsorbeerd (en genoteerd). 't Zijn kanjers hoor, die ochtendploegers.

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : AnQui

foto : LuVer

foto : AnQui

foto : MaVa

foto : MaVa

foto : JoDS

Het is nog vroeg maar toch al twee pagina's zwammen in dit verslag en ja daar horen (min of meer) ook de korstmossen bij.

- Tweemaal **Bekermos** (spec.), het is een soortenrijk korstmosgeslacht dat heerlijke miniatuurwereldjes creëert.
- Op dood hout kun je echt het hele jaar vruchtlichamen van zwammen vinden, zoals deze van het **Gewoon elfenbankje**.
- Eet geen paddenstoelen uit het wild. Ten eerste kunnen ze erg giftig zijn maar ten tweede... ze zitten vaak vol met vliegenmaden (de gele worstjes op de foto) zoals bij deze **Zadelzwam**.
- Er zijn vaak mooie foto's van te maken maar paddenstoelen op naam brengen is erg moeilijk. Dit is een **Vezelkop**-soort. (spec. dus)
- Nee, niet Groot dooiermos maar het zeldzamere **Oranje dooiermos**. Ondanks de naam is ook dit een korstmos-soort.

foto : AnQui

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : LuVer

foto : AnQui

Tips voor NVO-ers met natuurgids-ambities:

- leer overdreven wapperen met je handen
- vraag een bush-machete voor je volgende verjaardag
- neem tijdens het uitleggen een ontspannen houding aan (dat mag ook het "macho" beentje-hoog zijn)
- maar bovenal... zorg voor propere vingernagels want die komen heel vaak in beeld. (dus knippen, niet bijten)

foto : DiNo

Florapagina, linksboven beginnend en dan met de klok mee:

- Veel soortnamen zijn een marteling voor West-Vlamingen. Wat dacht je bijvoorbeeld van deze **Heelblaadjes** die geel zijn, ze zijn zelfs helemaal geel. Helemaal gele heelblaadjes... grrrr...
- Uitgebloeide **Fijnstraal** (spec.) met heel veel zaadkopjes.
- Jaja, het begint wat te vervelen maar het blijkt toch weer een mastjaar te worden. Aan deze **Roos** (spec.) staan in ieder geval ontzettend veel rozenbottels.
- De droge zaadhoofden van **Grote kaardenbol** trekken in de winter vaak zangvogels aan, zoals Putters. Ze pulken de zaadjes eruit en hebben harde veertjes om hun ogen te beschermen.
- De **Duindoorn**-struiken die hier werden aangeplant zijn hoger en hebben minder, en ook minder harde, doornen. Wellicht een tuinvariëteit die het plukken van de bessen eenvoudiger maakt.
- De besjes van **Duindoorn** zijn perfect eetbaar en bevatten enorm veel vitamine C. Het vreemde is dat deze vorm van vitamine C niet afbreekt bij bakken of koken.

foto : DiNo

foto : MaVa

foto : DiNo

foto : DiNo

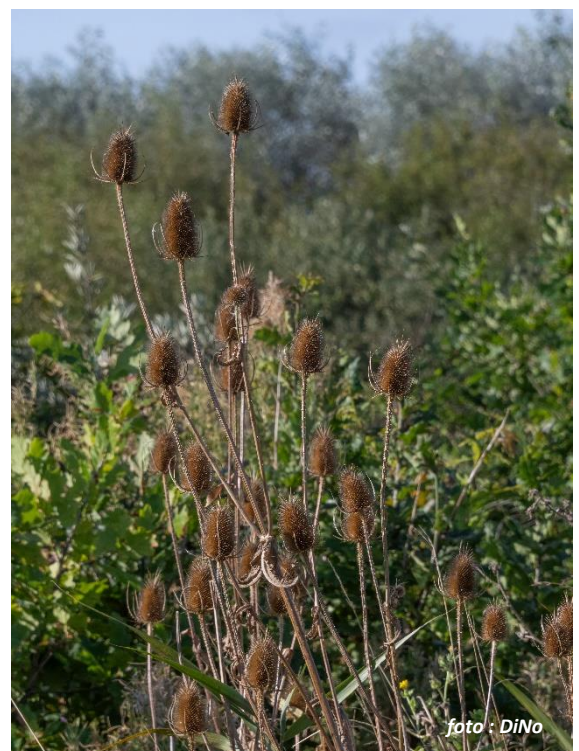

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : MaVa

foto : DiNo

foto : DiNo

Verrassend, uit de orde van de wantsen en cicaden kregen we dit jaar niet veel te zien. Maar nu dus wel een pagina vol:

- Wat extra plaats gemaakt voor een superfoto van een erg fotogenieke soort: de **Meidoornkielwants**.
- Op sommige plaatsen zie je deze **Groene rietcicade** in grote hoeveelheden. Enneuh... zou Blauwe rietcicade niet beter zijn?
- Bij de cicaden gaat het in onze streken enkel over kleine en erg kleine soorten. Dit is de volwassen vorm van het **Schuimbeestje**.
- Lekker bij elkaar in de zon: nimfen (onvolwassen vorm) en imago's (volwassen vorm) van de **Gewone kielwants**.
- Bij de soortenfoto's hogerop in dit verslag toonden we al het imago van de **Grauwe schildwants**. Dit is een nimf van dezelfde soort en dat kun je zien aan het ontbreken van vleugels (er is wel al een kleine zwarte aanzet).

foto : DiNo

Hoi... hallo... en hoi... daar heb je de namiddagploeg. De spontaniteit en de felle kleuren spatten er vanaf. En ach, de boog kan niet altijd gespannen staan dus het gebeurt wel eens dat we afwijken van het rechte natuur-infopad. Maar uiteindelijk lijkt iedereen zich wel thuis te voelen in deze vrolijke bende. Verdraagzaamheid staat bij NVO nu eenmaal hoog in het vaandel. Het zijn kanjers hoor, die namiddagploegers.

foto : JoDS

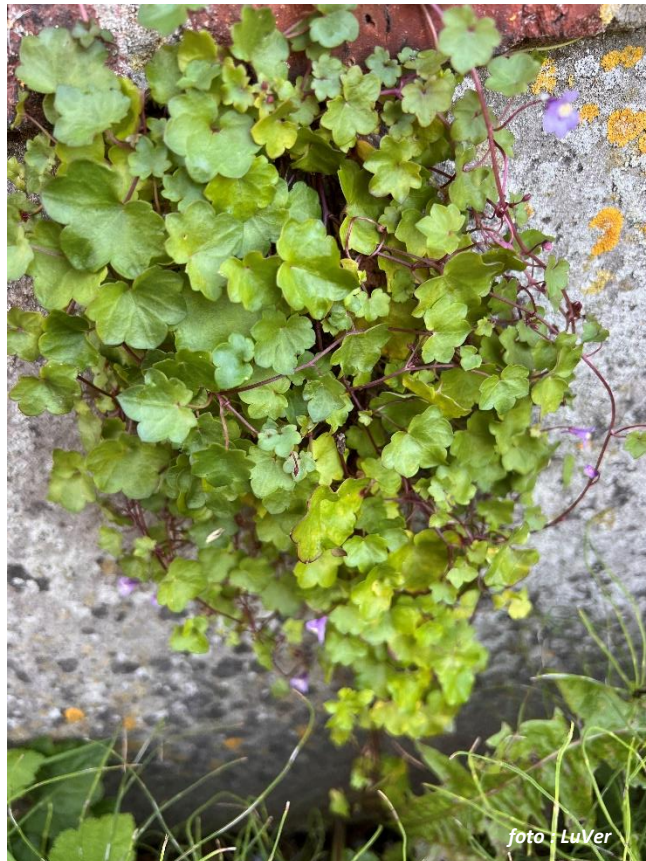

foto : LuVer

foto : DiNo

foto : DiNo

foto : MaVa

foto : DiNo

Wat een foto's alweer in deze extra pagina's. Misschien moeten we maar eens werk maken van een NVO-fotoboek.

Op deze pagina in ieder geval weer erg mooie flora:

- Deze schermbloemige konden we niet determineren. Maar onlangs werd iemand gekroond tot "Slimste mens van den Opex", die zal het wel weten zeker???
- Veel rotsplanten, zoals deze **Muurleeuwenbek**, leerden met de komst van de mens ook op gemetselde muren te groeien.
- De **Duinroos** herken je meteen aan de zwarte rozenbottels.
- Veel samengesteldbloemigen hebben gele of witte bloemen, of de combinatie van de twee. Maar bij de **Wilde cichorei** zijn de bloemen blauwpaars (of is het paarsblauw?).
- Ook van uitgebloeide planten kun je erg mooie foto's maken. Dit zijn de zaadpluisjes van **Dubbeldelk**.
- En omdat het zo'n mooie soort is, die bijna heel het jaar door bloeit, nog een mooi prentje van **Muurleeuwenbek**.

foto : AnQui

foto : AnQui

foto : AnQui

foto : AnQui

foto : AnQui

foto : JoDS

foto : AnQui

"Jullie hebben bij NVO nu een keer altijd geluk met 't weer, hee." Tja, dat lijkt meestal wel te kloppen. Maar we mogen de onderkoelde Zeelanddag van 2019 niet vergeten, en de uitgeregende Noord-Frankrijkdag van 2020. En die keer dat we clochard-gewijs moesten schuilen onder een brug aan de Gistelsesteenweg. En als topper de wandeling in Tournehem-sur-la-Hem (pardon?) waar we een klein uur als het ware in een opengedraaide douche liepen in 2023. Maar deze wandeling in Raversijde? Ja, dat was echt genieten van een heerlijk nazomerweertje. En dat het weer de positieve ingesteldheid van de NVO-ers alleen maar verhoogt behoeft geen uitleg.

foto : MaVa

foto : MaVa

foto : MaVa

Voor we dit verslag afronden nog vlug een pagina zwammen er tussendoor gooien. Als we nu al twee pagina's vullen wat wordt dat dan straks in oktober en november? Want dat zijn de topmaanden voor gezwam. Linksboven beginnend en... :

- **Paarse knoopzwam**
- Sporenwolk na een duwtje op een **Wortelende aardappelbovist** (?)
- Waar ze die namen vandaan halen? Nobody knows. Dit is de **Gewone fopzwam**.
- De witgrijze klodders zijn van de **Klontjestrilzwam** maar de schijfjes vooraan zouden het beginstadium van de **Gele trilzwam** zijn.
- Om af te ronden tweemaal het **Geel hoorntje**. Deze zwammen vormen de sporen gewoon op hun oppervlak waar ze afgesnoerd worden.

foto : DiNo

foto : MaVa

foto : JoDS

foto : AnQui

foto : AnQui

foto : LuVer

foto : AnQui

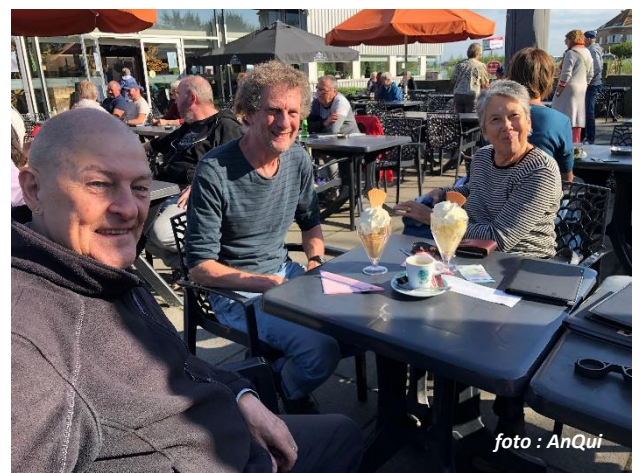

foto : AnQui

Het gebeurde vroeger vaak dat we fotografisch bewijs hadden van de nabespreking in de voormiddag maar dat de namiddagploeg incognito opereerde. Deze keer is het duidelijk omgekeerd. Geniet van de zomerse beelden, het zijn wellicht je laatste. (allé voor NVO in 2024 bedoel ik hee)

foto : AnQui

foto : AnQui